

OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS HF
Postboks 4956 Nydalen
0424 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 18/29-3
Saksbehandler: Bjørn Jamtli
Dato: 09.04.2018

Legers rett til å rekvirere ambulanse og Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK) sin vurdering av hastegrad

Det vises til brev av 8. desember 2017 fra Oslo universitetssykehus, Prehospital klinikk, AMK vedrørende legers anledning til å rekvirere ambulanse og AMK-sentralenes vurdering av hastegrad.

HelseDirektoratet legger til grunn

Henvendelsen gjelder pasienter som er tilsett av lege på for eksempel legevakt eller fastlegekontor.

De regionale helseforetakenes ansvar for å tilby spesialisthelsetjenester følger av spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a. Bestemmelsens første ledd, pkt. 3 og 4 lyder:

Det regionale helseforetaket skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseregionen tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon, herunder

3. akuttmedisinsk beredskap

4. medisinsk nødmeldetjeneste, luftambulansetjeneste og ambulansetjeneste med bil og eventuelt med båt

Kravet til forsvarlig virksomhet følger av lovens § 2-2 som lyder:

§ 2-2. Plikt til forsvarlighet

Helsetjenester som tilbys eller ytes i henhold til denne loven skal være forsvarlige. Spesialisthelsetjenesten skal tilrettelegge sine tjenester slik at personell som utfører tjenestene, blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter, og slik at den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.

Ved håndtering av akutte hendelser dvs. henvendelser om akutt sykdom eller skade, vil kravet til forsvarlighet i stor grad korrespondere med helsepersonellens selvstendige plikt til å yte øyeblikkelig hjelp, jf. helsepersonelloven § 7. Bestemmelsen lyder:

HelseDirektoratet

Avdeling legevakt og akuttmedisin

Bjørn Jamtli, tlf.: +4724163394

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

§ 7. Øyeblikkelig hjelp

Helsepersonell skal straks gi den helsehjelp de evner når det må antas at hjelpen er påtrengende nødvendig. Med de begrensninger som følger av pasient- og brukerrettighetsloven § 4-9, skal nødvendig helsehjelp gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, og selv om pasienten motsetter seg helsehjelpen.

Ved tvil om helsehjelpen er påtrengende nødvendig, skal helsepersonell foreta nødvendige undersøkelser.

Plikten gjelder ikke i den grad annet kvalifisert helsepersonell påtar seg ansvaret for å gi helsehjelpen.

AMK-sentralenes oppgaver, ansvar og funksjon er nærmere beskrevet i akuttmedisinforskriften §§ 14 og 15. Forskriftens § 15 bokstav c) lyder:

AMK-sentralene skal

a) håndtere henvendelser om akuttmedisinsk bistand

c) gi nødvendige råd og veiledning, prioritere, registrere, iverksette, koordinere og følge opp akuttmedisinske oppdrag

Krav til samarbeid og samhandling mellom akuttmedisinske tjenester fremgår av akuttmedisinforskriften § 4. Bestemmelsens første og annet ledd lyder:

Kommunene og de regionale helseforetakene skal sikre en hensiktsmessig og koordinert innsats i de ulike tjenestene i den akuttmedisinske kjeden, og sørge for at innholdet i disse tjenestene er samordnet med de øvrige nødetatene, hovedredningsentralene og andre myndigheter.

Virksomheter som yter akuttmedisinske tjenester skal sikre at personellet som utfører tjenestene får nødvendig opplæring og trening i å utføre egne arbeidsoppgaver og trening i samhandling og samarbeid mellom alle leddene i den akuttmedisinske kjeden.

Helsedirektoratet vurderer

De regionale helseforetakene har ansvar for å organisere et forsvarlig akuttmedisinsk tilbud til befolkningen som bla. omfatter akuttmedisinske kommunikasjonsentraler (AMK-sentraler) og ambulansetjenester.

Det følger av akuttmedisinforskriften § 15 at AMK-sentralene skal motta og håndtere henvendelser om akuttmedisinsk bistand, samt iverksette, koordinere og følge opp akuttmedisinske oppdrag med ambulanse og andre ressurser fra spesialisthelsetjenesten. AMK-sentralenes ansvar innebærer bl.a. at de har ansvar for å styre, koordinere og prioritere egne ressurser, herunder ambulanseressurser.

Det må anses som et overordnet mål for AMK-sentralenes virksomhet at de utøver sin virksomhet på en slik måte at de både sikrer at den enkelte pasient får nødvendig helsehjelp, og at man opprettholder nødvendig beredskap i AMK-sentralens ansvarsområde.

AMK- sentralen fastsetter hastegrad og prioriterer bruk av ambulanseressurser ut fra en samlet vurdering hvor man bla. benytter et nasjonalt beslutningsstøtteverktøy (Norsk indeks for medisinsk nødhjelp), andre interne rutiner eller prosedyrer, og operatørens helsefaglige kompetanse.

AMK-sentralene mottar henvendelser om medisinsk nødhjelp både fra privatpersoner og helsepersonell. I de situasjoner der henvendelsen kommer fra privatpersoner har AMK et entydig ansvar for å håndtere henvendelsen frem til annet kvalifisert helsepersonell eventuelt overtar ansvaret. Dette vil typisk kunne være ambulanspersonell eller lege som tilser og vurderer pasienten på stedet.

I de situasjoner der AMK-sentralen får henvendelser fra annet helsepersonell, som allerede har undersøkt og vurdert pasienten, om behov for akuttmedisinsk bistand, må det forventes at dette personellet presenterer pasientens sykehistorie og symptomer, samt egen vurdering av alvorlighet, hastegrad og behov for helsehjelp. Basert på disse opplysningene treffer AMK-sentralen en beslutning om prioritering av ambulanseoppdrag og hastegrad (Akutt, haster, vanlig). Som tidligere nevnt forutsettes det at AMK-operatøren i slike situasjoner både vektlegger å sikre den konkrete pasienten forsvarlig helsehjelp og å opprettholde nødvendig akuttberedskap.

Helsedirektoratet er gjennom brevet fra OUS og andre henvendelser gjort kjent med at leger, ofte fastleger eller legevaktleger, henvender seg til AMK med en forventning om at de kan rekvirere ambulanse og beslutte hastegrad for ambulanseoppdrag til pasienter de har tilsett og vurdert. Under henvisning til diskusjonen over, legger Helsedirektoratet til grunn at henvendelser fra lege om bistand fra ambulansetjenesten eller andre deler av spesialisthelsetjenesten må anses som en anmodning om bistand og at legen ikke kan anses å ha endelig beslutningsmyndighet på dette området. Den samme vurderingen anses å gjelde i situasjoner der AMK henvender seg til en legevaktlege og anmoder om at han/hun skal rykke ut til en pasient, enten sammen med ambulanse eller alene. Samtidig finner vi grunn til å understreke at legens vurdering av pasientens behov for ambulansetjenester og hastegrad må tillegges stor vekt ved AMK-operatørens vurderinger og prioriteringer. Dette fordi vedkommende lege som hovedregel vil ha undersøkt pasienten og derfor ha best kjennskap til dennes tilstand og være nærmest til å vurdere pasientens behov for helsehjelp. På den annen side vil det i slike situasjoner også være slik at disse pasientene vil være under tilsyn av helsepersonell, noe som ikke nødvendigvis er tilfelle for andre henvendelser om akuttmedisinsk bistand.

Oppsummering og konklusjon

Det følger av akuttmedisinforskriften § 4 at kommuner og de regionale helseforetakene skal sikre en hensiktsmessig og koordinert innsats ved håndtering av akuttmedisinske tilstander utenfor sykehus. Dette forutsetter at de ulike tjenestene samarbeider og har et avklart forhold til hverandres ansvar og oppgaver. På områder hvor det foreligger uklarheter om ansvar og oppgaver forutsettes det at helseforetak og kommuner tar initiativ til å avklare dette på en slik måte at uklarhetene ikke blir til hinder for at pasienter får forsvarlig helsehjelp.

AMK-sentralene styrer og koordinerer ambulansetjenesten. Ved vurdering av behov for ambulanse og fastsetting av hastegrad, skal vurderingen til en lege som har undersøkt og vurdert en pasient likevel tillegges stor vekt. Lege kan likevel ikke overprøve AMK-sentralens vurdering av behovet for ambulanseressurser og hastegrad.

Vennlig hilsen

Steinar Olsen e.f.
avdelingdirektør
avdeling legevakt og akuttmedisin

Per Magne Mikaelson
avdelingsdirektør
avdeling kommunale helse- og omsorgstj.

Dokumentet er godkjent elektronisk